

ВІДГУК

офіційного опонента доктора архітектури, професора

Дячок Оксани Миронівни

на дисертаційну роботу Поповича Дмитра Сергійовича на тему:

**«Принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків
в умовах історичної забудови»,**

поданої до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальністю 191 - Архітектура та містобудування

(галузь знань 19 – Архітектура і будівництво)

На розгляд представлено дисертацію, яка складається із анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів із висновками, загальних висновків, списку використаної літератури (177 позицій) та п'яти додатків. Результати дослідження викладено на 320 сторінках, включаючи основну текстову частину дисертації із 163 сторінок, 50 сторінок ілюстрацій. П'ять додатків представлені на 66 сторінках, у тому числі акти впровадження - на 2 сторінках.

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи є беззаперечною та зумовлена сучасними тенденціями розвитку міст, зокрема необхідністю інтеграції нової житлової забудови в історично сформоване середовище. В умовах активної урбанізації українських міст проблема збереження історико-архітектурної спадщини та забезпечення гармонійного поєднання нових і існуючих об'єктів набуває особливої ваги.

Недосконалість нормативно-правового регулювання, поширені випадки порушення масштабності, силуету та автентичності історичного середовища, а також переважання формального наслідування історичних стилів або, навпаки, контрастних рішень без урахування контексту, підсилюють потребу у науково обґрунтованих принципах і методах проєктування. Додатково актуальність визначається недостатньою розробленістю саме аспектів формування нових житлових об'єктів (а не лише реконструкції) в історичному середовищі у вітчизняній науці.

Водночас дисертант обґрунтовано підкреслює наявність суперечностей між потребами сучасного житлового будівництва та необхідністю збереження історичного контексту, що підтверджує своєчасність і практичну значущість проведеного дослідження. Запропонований у роботі комплексний підхід, який поєднує аналіз теоретичних засад, узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду, а також розроблення авторських принципів, класифікації та методів оцінювання, дозволяє системно вирішувати зазначену науково-практичну проблему.

Об'єктом дослідження є нові житлові будинки в умовах історичної забудови.

Предметом дослідження - принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови.

Мета дослідження: визначення методичних засад, принципів і прийомів архітектурного формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови, надання рекомендацій щодо їх функціонально-планувальних, об'ємно-просторових та містобудівельних рішень..

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Обґрунтованість отриманих у дисертації результатів забезпечується комплексним підходом до дослідження, що передбачає аналіз значного обсягу вітчизняних і зарубіжних наукових джерел, нормативно-правової бази, а також узагальнення практичного досвіду проєктування нових житлових будинків в умовах історичної забудови.

У роботі використано систему взаємодоповнюючих методів дослідження, зокрема аналітичний, порівняльний, морфологічний, типологічний, просторово-композиційний, метод експертної оцінки, а також методи та узагальнення. Це забезпечило послідовність наукового пошуку та належний рівень аргументованості сформульованих положень і висновків.

Достовірність результатів підтверджується їх апробацією у наукових публікаціях, участю автора у науково-практичних конференціях, а також впровадженням у практичне проєктування та освітній процес, що свідчить про відповідність отриманих результатів реальним умовам архітектурної діяльності.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у розробленні та обґрунтуванні системи принципів, прийомів і методичних підходів до формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. У межах дослідження:

- удосконалено класифікацію нових житлових будинків в історичному середовищі за рядом ознак, зокрема з урахуванням підходів до гармонізації;
- сформульовано принципи та прийоми об'ємно-просторової організації нової житлової архітектури;
- розроблено метод оцінювання якості гармонізації нових житлових будинків з історичним середовищем на основі авторської шкали (репліка — подібність — нюанс — акцент — контраст);
- систематизовано фактори впливу на формування нової забудови в історичних умовах;
- виявлено морфологічні особливості історичної архітектури міста Києва, що впливають на формування сучасного житла.

Зазначені результати мають елементи наукової новизни та становлять вагомий внесок у розвиток архітектурно-містобудівної науки.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є обґрунтованими, достовірними та логічно взаємопов'язаними, а отримані результати повною мірою відповідають поставленим меті та завданням дослідження.

Для вирішення поставлених задач дослідження дисертант використав комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили всебічність та об'єктивність отриманих результатів. Зокрема, застосовано аналітичний і компаративний методи для вивчення теоретичних положень і практичного досвіду формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови; морфологічний і типологічний аналіз — для виявлення особливостей історичної архітектури та класифікації нових житлових будинків; методи узагальнення та систематизації — для структурування факторів впливу і формування принципів проектування. Крім того, використано просторово-композиційний та нормативно-контекстний аналіз, метод сценарного аналізу, експертної оцінки, а також методи проєктного і математичного моделювання, що дозволили обґрунтувати принципи та прийоми гармонізації нової житлової архітектури з історичною забудовою. Застосування графоаналітичних методів та натурних обстежень сприяло перевірці отриманих результатів у реальних містобудівних умовах і підвищило достовірність дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

У вступі означені межі та доведена актуальність дисертаційного дослідження. Сформульовані мета, задачі та методи дослідження. Окреслено основні наукові результати та практичне значення роботи. Подано відомості про апробації результатів дослідження.

Перший розділ дисертації «Аналіз теорії і практики будівництва нових житлових будинків в історичній забудові» має аналітичний характер і присвячений ґрунтовному дослідженню теоретичних засад та практичного досвіду формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. Автор системно узагальнює наукові підходи до інтеграції, аналізує вітчизняний і зарубіжний досвід, а також виявляє ключові проблеми сучасної практики, зокрема порушення масштабності, колористики та композиційної цілісності забудови. Значну увагу приділено дослідженню морфологічних особливостей історичної архітектури Києва та систематизації факторів, що впливають на формування нових житлових будинків. Розділ характеризується логічною структурованістю, глибиною аналізу та формує надійну теоретичну базу для подальших досліджень.

Другий розділ «Методичні основи проектування нових житлових будинків в історичній забудові» має методичний характер, у якому автор розробляє власні підходи до проектування нових житлових будинків в історичному середовищі. У розділі обґрунтовано загальну методика дослідження, запропоновано розширену класифікацію нових житлових будинків та сформульовано принципи і прийоми її гармонізації з історичним контекстом. Особливої уваги заслуговує розроблений автором метод оцінювання якості об'ємно-просторової гармонізації, що базується на системі критеріїв. Розділ відзначається науковою новизною, чіткістю викладення та високим рівнем теоретико-методичного узагальнення.

Третій розділ «Рекомендації щодо формування нових житлових будинків в історичній забудові» має практичну спрямованість і містить рекомендації щодо формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови. Автор пропонує конкретні містобудівні, функціонально-планувальні та об'ємно-просторові рішення, спрямовані на досягнення гармонійного поєднання нової архітектури з історичним середовищем. Значну увагу приділено типології історичних кварталів, в яких формується нові житлові будинки. Важливим є також підтвердження практичної цінності дослідження через впровадження результатів у проектну діяльність та освітній процес. Розділ демонструє прикладний потенціал роботи та її значущість для архітектурної практики.

Загальні висновки до дослідження сформовано логічно та послідовно. Вони розкривають основні положення дисертації та достатньо обґрунтовані як на теоретичному так і на практичному рівнях.

Дисертація має логічну та послідовну структуру, що включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Зміст роботи відзначається:

- комплексністю підходу;
- поєднанням теоретичного аналізу і практичних рекомендацій;
- достатнім рівнем деталізації дослідження.

Матеріал викладено послідовно, науково аргументовано, з дотриманням вимог до дисертаційних робіт та з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Мова та стиль викладення результатів

Дисертаційна робота написана українською мовою. Зміст викладений логічно, грамотно, зрозумілою науковою мовою з правильним використанням специфічної термінології.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Основні положення та результати дисертаційної роботи були оприлюднені у доповідях на 10 всеукраїнських та міжнародних конференціях. Наукові

результати дисертації опубліковані в 7 наукових працях у фахових виданнях України.

Основні положення та наукові висновки дисертаційного дослідження були впроваджені в освітній процес при виконанні дипломного проектування за участю у керівництві автора, а також при підготовці авторського курсу лекцій з дисципліни «Методика архітектурного проектування в історичному середовищі» для здобувачів другого рівня вищої освіти (магістерський).

Результати дослідження реалізовані в практичній розробці «Нове будівництво житлового будинку за адресою: м. Київ, вул. Івана Франка, 14» - ГАП Єжов О.С; «Нове будівництво житлового будинку за адресою: м. Київ, вул. Стрілецька» - ГАП Єжов О.С

До позитивних характеристик дослідження слід віднести:

1. Дослідження відзначається високим рівнем наукової обґрунтованості та комплексності, що проявляється у поєднанні теоретичного аналізу, вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду та застосуванні широкого спектра сучасних методів дослідження.

2. Робота має суттєву наукову новизну, яка полягає у формулюванні авторських принципів і прийомів архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в історичній забудові, а також у розробці методу оцінки якості їх гармонізації з історичним середовищем.

3. Отримані результати мають вагоме практичне значення, оскільки можуть бути безпосередньо використані у проєктній діяльності, містобудівному плануванні та освітньому процесі, що підтверджено їх апробацією та впровадженням.

Дискусійні зауваження до дисертаційної роботи

1. Ілюстративний матеріал дисертації загалом є змістовним і наочним, однак у ряді випадків потребує розширення та деталізації. Зокрема, у підрозділі 1.3 доцільно було б збільшити кількість ілюстрацій для кращого розкриття морфологічних особливостей історичної архітектури Києва. Водночас ілюстрація 3.10, що містить рекомендації щодо формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови, могла б бути доповнена варіативними рішеннями залежно від типу історичного середовища, масштабів втручання та функціонального призначення об'єктів. Доцільним також є включення кількісних параметрів або порівняльних прикладів реалізації, що підвищило б практичну цінність і зручність використання наведених матеріалів.

2. У роботі недостатньо повно розкрито соціальний аспект формування житлового середовища, зокрема питання сприйняття нової забудови мешканцями, участі громадськості у процесах планування, а також

впливу архітектурних рішень на соціальну взаємодію в межах міського простору.

3. Запропоновані у третьому розділі рекомендації мають переважно узагальнений характер і потребують подальшої конкретизації, зокрема у вигляді чітких алгоритмів, критеріїв або інструментів практичного застосування.

4. Дослідження має певну географічну обмеженість, оскільки основна увага зосереджена на матеріалі міста Києва, тоді як особливості формування нової житлової забудови в історичних умовах інших міст України (зокрема Одеси, Чернівців, Харкова) розглянуті менш ґрунтовно. Розширення аналізу на інші історичні міста сприяло б підвищенню універсальності та репрезентативності отриманих результатів.

Зазначені зауваження не зменшують наукову цінність роботи Поповича Дмитра Сергійовича.

Висновок про дисертаційну роботу

Дисертаційна робота Поповича Дмитра Сергійовича на тему *«Принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови»* є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне науково-практичне завдання у сфері архітектури та містобудування.

У роботі ґрунтовно розкрито проблему формування нових житлових будинків в умовах історичного середовища, що має важливе значення для розвитку сучасної архітектурної науки та практики. Дисертація відзначається чіткою структурою, логічною послідовністю викладення матеріалу, глибиною аналізу теоретичних джерел і практичних прикладів, а також системністю у підході до вирішення поставлених завдань.

Отримані результати є науково обґрунтованими та достовірними, що забезпечується використанням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, широкою джерельною базою та апробацією основних положень у наукових публікаціях і практичній діяльності. Наукова новизна роботи полягає у формулюванні авторських принципів і прийомів архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в історичному середовищі, удосконаленні класифікаційних підходів, а також розробленні методу оцінювання якості об'ємно-просторової гармонізації нових житлових будинків з історичним контекстом, що свідчить про вагомий внесок автора у розвиток теорії архітектури та містобудування.

Практичне значення результатів полягає у:

- розробленні рекомендацій щодо містобудівної, функціонально-планувальної та об'ємно-просторової організації нових житлових будинків;

- можливості використання запропонованих підходів у реальному архітектурному проєктуванні;
- впровадженні результатів дослідження у навчальний процес підготовки архітекторів.

Запропоновані рекомендації та методичні підходи можуть бути застосовані при вдосконаленні нормативної бази та формуванні підходів до розвитку історичних районів міст. Усе це свідчить про прикладну орієнтованість дисертації та її відповідність сучасним потребам галузі.

За змістом, рівнем наукової новизни, обґрунтованістю результатів і практичною значущістю дисертація відповідає вимогам, що висуваються до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5, 6, 7, 8, 9. Робота є самостійною науковою працею, виконаною з дотриманням принципів академічної доброчесності, а отримані результати характеризуються єдністю змісту та свідчать про значний особистий внесок здобувача у розвиток науки.

Автор дисертації, Попович Дмитро Сергійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

Офіційний опонент:

Доктор архітектури, професор,
завідувач кафедри архітектури
та дизайну Західноукраїнського
національного університету

Оксана ДЯЧОК

Підпис доктора архітектури,
професора Дячок О.М.
засвідчую

